

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ ОСВІТОЮ

У сучасних умовах демократичного державотворення система професійно-технічної освіти України зазнає докорінного реформування, успіх якого значною мірою залежатиме від ефективного управління цією галуззю на всіх рівнях. Зміна форми управління освітою з державної (командно-адміністративної) на демократичну (державно-громадську) є вагомим складником реалізації гуманітарної політики в нашій країні. Формування нової культури управління дає змогу вивільнити центральні органи влади від невластивих їм функцій та зосередити увагу на сучасних методах управління. Будь-які форми державного управління професійно-технічною освітою, їх найкращі організаційні моделі приречені на невдачу, якщо не буде встановлено раціональне співвідношення між центральними та регіональними органами влади й органами місцевого самоврядування.

Передача повноважень з центру на місця здійснюється шляхом децентралізації, що дозволяє привести освітні послуги, що надає держава, відповідно до потреб і запитів населення. Проблема децентралізації управління професійно-технічною освітою, залучення громадськості до розробки й ухвалення управлінських рішень щодо зміни методологічних підходів, змісту та технології навчання відповідно до потреб підготовки кваліфікованих робітників до успішної професійної діяльності в ринкових умовах стає однією з найважливіших у суспільстві.

Методологічним стрижнем децентралізації управління професійно-технічною освітою з урахуванням складного міждисциплінарного характеру проблеми є діалектичний підхід, в зв'язку з його положеннями про зміни, що постійно відбуваються, про необхідність заміни всього застарілого новим, а також про те, що значна частина об'єктів управління є динамічними, внутрішньопов'язаними, взаємодіючими із зовнішнім середовищем. Цей

підхід передбачає необхідність використання відповідних принципів: неперервного руху і розвитку всіх явищ; науковості, що вимагає використання всього нового і прогресивного й забезпечує передбачення явищ, можливість використовувати результати досліджень; взаємодії, що передбачає використання різноманітних зв'язків, багатоваріантності, і цілісності відображення і дослідження явищ; об'єктивності й достовірності; суперечливості; відносності; гнучкості та динамічності; оперативності та конкретності; оптимального розподілу повноважень між суб'єктами управління.

Управління професійно-технічною освітою є складною системою, для якої характерним є: однорідність і значна кількість елементів; емерджентність; ієрархія; агрегування, багатофункціональність, яка проявляється в гнучкості, адаптації; надійність системи; безпека системи; стійкість, уразливість. Тому ряд науковців вважають *системний підхід* універсальною методологією управління, оскільки він орієнтує дослідження на розкриття цілісності об'єкта і механізмів, на виявлення різноманітних типів зв'язків складного об'єкта і зведення цього в єдину теоретичну картину.

До найважливіших принципів системного підходу належать принципи:

- кінцевої мети: абсолютний пріоритет кінцевої (глобальної) мети;
- єдності: інтегральний підхід до розгляду системи як цілого і як сукупності частин (елементів);
- зв'язаності: розгляд будь-якої частини спільно з її зв'язками, оточенням;
- модульної побудови: виділення модулів у системі і розгляд останньої як сукупності модулів;
- ієрархії: введення ієрархії частин (елементів) та (або) їх ранжування;
- розвитку: можлива змінюваність системи, здатність до розвитку, розширення, заміни частин, накопичення інформації;

- децентралізації: поєднання в рішеннях та управлінні централізації і децентралізації;

- невизначеності: урахування можливості невизначеностей і випадковостей у системі (Губанов В.А.).

Крім вищезазначених підходів, управління професійно-технічною освітою можна досліджувати з позицій інтеграційного, маркетингового, функціонального, процесного, ситуаційного, діяльнісного, динамічного, інноваційного, кількісного (математичного) підходів. Імовірно, цим переліком не вичерпуються всі можливі підходи.